

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра психології

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Методичні рекомендації до написання та захисту
для студентів психологічних відділень

Львів
Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
2011

Рекомендовано до друку
кафедрою психології
Протокол № 11 від 10.01.2011 року

Рекомендовано до друку
Вченою радою філософського факультету
Протокол № 130/7 від 01.02.2011 року

Уклали:

Інна Галецька,
Софія Грабовська,
Наталія Пилат

Відповідальний за випуск

завідувач кафедри психології
філософського факультету
Софія Грабовська

Авторська редакція
Технічне оформлення

Наталія Заходило

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
Методичні рекомендації до написання та захисту
для студентів психологічних відділень

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. ЯК НАПИСАТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ	4
1.1. Мета магістерської роботи	4
1.2. Тематика магістерських робіт	4
1.3. Етапи процесу виконання магістерської роботи	5
1.4. Композиція магістерської роботи	7
Розділ 2. ЯК ОФОРМИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ	15
2.1. Загальні вимоги до магістерської роботи	15
2.2. Загальні вимоги до оформлення магістерської роботи	16
2.3. Правила оформлення тексту	16
2.4. Правила оформлення таблиць	17
2.5. Правила подання ілюстрацій	18
2.6. Оформлення додатків	19
2.7. Загальні правила посилання на використані джерела	20
Розділ 3. ЯК ЗАХИСТИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ	22
3.1. Підготовка до захисту	22
3.2. Захист магістерської роботи	23
3.3. Критерії оцінювання магістерської роботи	25
Розділ 4. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	32

Додаток Е

Опис магістерської роботи для комп'ютерної бази даних

Магістрант Магістр Магістрович

**Психологічні чинники своєчасного та успішного виконання
магістерської роботи. (Магістерська робота) 2011**

Науковий керівник...

Об'єкт дослідження	
Предмет дослідження	
Завдання дослідження	
Гіпотези дослідження	
Методологічні основи та методи дослідження	
Коротка характеристика досліджуваних	
Короткий опис результатів дослідження	
Короткі висновки	
Кількість літературних джерел	

ВСТУП

Виконання та захист магістерської роботи є завершальним етапом навчання в університеті.

Магістерська робота – кваліфікаційна праця, яка підводить підсумки навчання та демонструє вміння опрацювати фахову наукову літературу, організувати та проводити емпіричне дослідження, самостійно опрацювати й інтерпретувати одержані дані, робити теоретичні узагальнення та розробляти практичні рекомендації.

Магістерська робота є самостійним завершеним теоретико-методологічним дослідженням обраної проблеми. Виконання магістерської роботи передбачає оволодіння й застосування теоретичних знань щодо методології наукового дослідження і практичних навичок його організації та проведення. Уміння поставити наукову проблему, сформулювати її актуальність, спланувати й провести емпіричне дослідження та проаналізувати його результати; самостійно аргументувати висновки; узагальнювати та систематизувати враховуються під час оцінювання магістерської роботи як такі, що наочно підтверджують і засвідчують теоретико-методологічний рівень кваліфікації випускника і його спроможність до самостійної роботи.

Магістерська робота повинна відповідати кваліфікаційним вимогам стосовно змісту, мати структуру, яка дає змогу продемонструвати логіку зв'язків між явищами та процесами, які описуються.

Магістерська робота повинна бути методологічно послідовною, глибоко аналітичною. Висновки повинні бути аргументованими.

Магістерська робота повинна бути оформленою згідно з кваліфікаційними вимогами.

Магістерська робота носить творчий характер і потенційно передбачає авторське бачення проблеми, можливостей її дослідження та розв'язання.

Розділ 1
ЯК НАПИСАТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Магістерська робота – студентське навчально-наукове дослідження, присвячене самостійному опрацюванню обраної проблеми. Така робота повинна відповідати усім вимогам, що ставляться до наукових досліджень: чітке формулювання проблеми та досліджуваних питань, обґрунтування актуальності проблеми та стану її дослідження; поєднання теоретичних підходів із застосуванням методологічних знань; застосування адекватних методів дослідження; застосування адекватних статистичних методів опрацювання результатів; науковість і об’єктивність інтерпретації результатів дослідження; наявність наукових висновків, актуальних для подальших досліджень проблеми; мати цілісний, однорідний та завершений характер [1].

1.1. Мета магістерської роботи

Магістерська робота передбачає:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних знань студентів;
- оволодіння навичками самостійної роботи з конкретними методиками для збору емпіричного матеріалу;
- узагальнення практичного досвіду, вироблення вмінь якісного і статистичного опрацювання одержаних даних;
- використання теоретичних джерел, вміння критично їх оцінювати;
- поглиблене вивчення певної проблеми;
- одержання нових наукових результатів, практичних рекомендацій, узагальнення та розвиток сучасних теоретичних ідей;
- якісне оформлення роботи, чітке, логічне, грамотне формулювання думок, аргументований, стислий, доступний стиль викладу.

1.2. Тематика магістерських робіт

Теми магістерських робіт повинні відповідати сучасному станові психологічних досліджень, бути достатньо складними, глибокими і водночас відповідними до індивідуальних схильностей та інтересів студентів. Магістерські роботи з психології (окрім робіт з історії психології) повинні містити емпіричне дослідження, статистичний аналіз його результатів та інтерпретацію даних.

Деякі бібліографічні позначення в іншомовних джерелах

Мова	Том	Номер	Сторінка
російська	T.	№	C.
англійська	Vol.	№	P.
німецька	Bd.	Nr	S.
французька	T.	n	P.
італійська	Vol.	n.	P.

Додаток Д

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел

Монографія (один, два або три автори)	<i>Менделевич В. Д.</i> Клиническая и медицинская психология: Практическое руководство. – М.: Медпресс, 1998. – 552 с.
Монографія (п'ять і більше авторів)	<i>Трофимов Ю. Л., Рибалка В. В., Гончарук П. А.</i> та ін.; Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофимова. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
Складові : журналу	<i>Турбан В. В.</i> Невизначеність як психологічна категорія // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. – №7. – С. 6–9.
книги	<i>Казначеев В. П.</i> Адаптация человека (социальные и медико-биологические аспекты) // Клинические и экспериментальные аспекты общей патологии. – Новосибирск: Наука, 1980. – С. 5–17.
збірника	<i>Козак Л. М.</i> Структурно-информационная организация системы психического статуса здоровья человека // Проблемы человека (экология, здоровье, образование): Материалы 1-го Междунар. науч. семинара. – Ужгород, 1995. – С. 31–48.
Автореферат дисертації	<i>Гнатюшин М. С.</i> Невротичні розлади у жінок (індивідуальне програмування, профілактика): Автореф. дис ... д-ра мед. наук: 14.01.16. – К., 1999. – 34 с.
	<i>Омелаенко І. Б.</i> Психологічний аналіз поведінки при різних типах невротичного конфлікту: Автореф. дис ... канд. психол. наук: 19.00.04. – К., 1998. – 18 с.
Джерела, опубліковані в Інтернеті	Стандарт університету: Бібліографічний опис у списку використаних джерел. Загальні вимоги і правила складання. – Львів, 2002 [Цит. 2003, 5 жовтня]. Доступний з: < http://www.franko.lviv.ua/general/aboutu.html >.
	Timoshenko V. P. New Soviet Economic Plan: Its Agricultural Aspect // The Journal of Political Economy. – 1953. – Vol.61, Issue 6. – P. 489–508. [Cited 2000, 8 Dec.]. Available from:< http://www.jstor.org/ >.

Магістранти самостійно обирають тему магістерської роботи, формулюють та узгоджують з науковими керівниками. Тема набуває чинності після обговорення та затвердження на засіданні кафедри психології.

Магістерська робота з психології виконується індивідуально.

Обираючи тему магістерської роботи, доцільно враховувати її актуальність, новизну та можливість проведення запланованих досліджень у конкретних реальних умовах за час, відведений на виконання цієї роботи.

Назва теми повинна відображати головну проблему, якій присвячується дослідження. Назва має бути інформативною, лаконічною, висвітлювати суть досліджуваної проблеми, містити об'єкт і предмет дослідження, вказувати на мету та завершеність досліджень. Формулювання теми відображає предмет роботи та має визначальний вплив під час вибору теорії та методу, тож повинно бути конкретним. Не слід формулювати назву “Деякі питання...”, “Дослідження деяких аспектів...”, “До питання...”: надмір узагальнені формулювання не відображають суті проблеми. Стилiстичне формулювання назви теми повинно бути ретельно проаналізоване. Тема має бути сформульована в одному розповідному реченні.

Після остаточного формулювання назви теми студент подає завідувачеві кафедри, на якій виконується робота, заяву з проханням про затвердження теми магістерської роботи та призначення керівника (див. дод. А). Керівник призначається кафедрою з урахуванням побажань студента.

1.3. Етапи процесу виконання магістерської роботи

Логічна схема наукового дослідження наочно відображає його послідовність [6, с.15]:

- мотивація;
- формулювання проблеми дослідження;
- пошук теоретичної основи розв'язання проблеми;
- формулювання гіпотез;
- перевірка гіпотез;
- розв'язання проблеми (створення теорії).

Відповідно виконання магістерської роботи можна поділити на такі етапи:

1. Обрання та формулювання теми.
2. Складання індивідуального календарного плану роботи.

Додаток В

Зразок титульного аркушу магістерської роботи

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет _____
Кафедра _____

НАЗВА ТЕМИ Магістерська робота

Виконав(ла) магістрант(ка)

психологічного відділення
філософського факультету
стаціонарної/заочної форми навчання
Прізвище, ім'я, по-батькові

Науковий керівник
Посада, науковий ступінь, вчене звання,
прізвище, ініціали

Львів – рік

- Пошук літератури за темою, її аналіз, складання бібліографії.
- Підготовка першого варіанту теоретичної частини:
 - обґрунтування актуальності обраної теми;
 - постановка мети і конкретних завдань дослідження;
 - визначення об'єкта й предмета дослідження;
 - вибір методів (методик) проведення дослідження.
- Проведення емпіричних досліджень. Опис процесу дослідження.
- Статистичний аналіз одержаних даних.
- Інтерпретація отриманих результатів дослідження.
- Формулювання висновків та оцінювання одержаних результатів.
- Підготовка тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові.
- Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень керівника.
- Подання остаточного варіанта роботи рецензентові.
- Підготовка до захисту.
- Захист.

Складання індивідуального календарного плану роботи сприяє своєчасності і якості її виконання, дає змогу уникнути ситуації “браку останньої ночі” перед поданням роботи, а отже, і зайвих переживань. Доцільно скласти план роботи з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання магістерської роботи (див. додаток Б 1). Студенти магістратури зобов'язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання магістерської роботи, своєчасно здаючи керівникові роботи та/або керівникові магістерського семінару виконані завдання.

Пошук літератури за темою є досить копіткою справою, оскільки визначає ступінь інформованості в досліджуваній галузі. Зазвичай, обрання теми дослідження відбувається тоді, коли студент уже має певні знання у певній галузі дослідження.

Пошук повинен охоплювати як літературу попередніх років, так і публікації періодичних видань останніх років. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найновішу інформацію про стан дослідженості та вивченості проблеми та про головні останні напрямки сучасних досліджень. Наукова психологічна інформація міститься в електронних базах даних, зокрема PsycLit, PsychInfo, Medline, Sociofile, Eric тощо. Під

Строки виконання магістерської роботи

№	Вид роботи	Термін виконання
1.	Вибір теми і подача на кафедру заяви на ім'я завідувача кафедри про обрання теми магістерської роботи (заява має бути завірена підписом наукового керівника)	до 1 жовтня
2.	Оформлення бланку завдань	до 1 листопада
3.	Подача керівнику розгорнутого плану магістерської роботи	до 15 листопада
4.	Написання теоретичної частини роботи (подавання чернетки теоретичної частини роботи – складова заліку з Магістерського семінару за 9 семестр)	до 25 грудня
5.	Написання Вступу до магістерської роботи (допуск до іспиту з предмету "Методологія наукового дослідження в галузі психології")	до 25 грудня
6.	Збір і обробка емпіричних даних та обрахування статистики (складова заліку з Магістерського семінару за 10 семестр)	до 15 квітня
7.	Подання чорнового варіанту всієї роботи керівнику (складова заліку з виробничої практики)	до 25 травня
8.	Подача магістерської роботи на кафедру з відгуком наукового керівника і його рекомендацією до її захисту	до 10 червня

Для магістрантів обов'язковою є участь в організації та проведенні конференції молодих вчених та студентів "Психологічні проблеми сучасності" (травень 2011 р., складова заліку з виробничої практики).

Для магістрантів обов'язковим є проходження попереднього захисту магістерської роботи до 30 травня 2011 р., за яким керівники виставляють оцінку з виробничої практики.

час пошуку й аналізу літературних джерел слід заздалегідь потурбуватися про підготовку бібліографії та про коректність посилань у процесі написання роботи. Тому, роблячи виписки, слід зазначати дані про літературні джерела: автора та його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку. Доцільно із самого початку готувати список використаних джерел згідно з вимогами до його оформлення на окремих аркушах паперу: це полегшує процес написання й оформлення роботи і гарантує коректність посилань.

Організація та проведення емпіричних досліджень ґрунтуються на наукових та етичних принципах наукового дослідження. Продуманість організаційних аспектів (підготовка необхідних матеріалів: тестів, опитувальників, бланків для відповідей) суттєво полегшує сам процес дослідження й опрацювання результатів.

Аналіз і статистичне опрацювання отриманих даних, **інтерпретація результатів** досліджень і формулювання **висновків** підводять підсумок виконаної роботи.

1.4. Композиція магістерської роботи

Композиція й оформлення магістерської роботи дають змогу оптимально структурувати матеріал і найліпше донести ідею дослідження, його результати й висновки до читача.

Традиційно магістерська робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- анотацію двома мовами (українською та англійською або німецькою, або французькою);
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

1.4.1. На титульному аркуші зазначають (див. дод. В):

- ✓ найменування навчального закладу;
- ✓ прізвище, ім'я, по батькові автора;
- ✓ назву магістерської роботи;
- ✓ посаду, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника;
- ✓ місто і рік.

В анотації (обсяг до півсторінки) лаконічно викладають головний зміст роботи, називають застосований комплекс методик, зазначають головні результати досліджень та їхню практичну спрямованість, що дає змогу оцінити оригінальність та вагомість проведеного дослідження.

Після анотації наводять ключові слова (слово або стійке словосполучення, яке має смислове інформаційне навантаження). Ключові слова (від трьох до десяти) подають у називному відмінку, друкують у рядок через кому.

На окремій сторінці подають анотацію та ключові слова іноземною мовою.

1.4.2. Зміст подають на початку роботи: назви та номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів магістерської роботи, висновків, списку літератури та додатків. Зміст зручно оформляти у вигляді таблиці з двох стовпчиків, один із яких містить назви розділів, підрозділів, а інший – нумерацію сторінок; зовнішні межі (рамки) таблиці не відображають.

1.4.3. У вступі (до трьох-чотирьох сторінок) коротко характеризують проблему, стан її теоретичного та практичного дослідження, актуальність та аргументують доцільність проведення певних досліджень.

У вступі повинні бути висвітлені такі питання:

- ✓ актуальність теми;
- ✓ об'єкт дослідження;
- ✓ предмет дослідження;
- ✓ мета дослідження;
- ✓ завдання дослідження;
- ✓ робочі гіпотези дослідження;
- ✓ теоретична основа;
- ✓ комплекс методів для проведення дослідження;
- ✓ коротка характеристика групи або вибірки досліджуваних.

Актуальність теми – обґрунтування актуальності досліджуваної проблеми, її соціальної, соціально-економічної значущості.

Об'єкт – явище або процес, які обрано для вивчення.

Предмет міститься в межах об'єкта, це певна частина чи аспект об'єкта, які безпосередньо досліджуються. Обираючи тему роботи, об'єкт і предмет досліджень, слід продумати не лише актуальність та цікавість, а й реальні можливості забезпечення адекватної вибірки у процесі безпосереднього проведення дослідження.

Додаток Б

Зразок особистого календарного плану виконання магістерської роботи

№	Вид роботи	Термін виконання
1	Вибір теми. З'ясування стану вивчення проблеми в літературі. Складання бібліографії.	
2	Визначення актуальності проблеми, предмета та об'єкта, гіпотез та завдань дослідження.	
3	Складання розгорнутого плану роботи.	
4	Написання теоретичної частини (перший варіант).	
5	Підбір методик і складання схеми дослідження.	
6	Проведення власне досліджень.	
7	Опрацювання отриманих результатів.	
8	Уточнення мети, завдань та обґрунтування концепції роботи.	
9	Підготовка тексту магістерської роботи.	
10	Написання вступу та висновків.	
11	Оформлення роботи.	
12	Підготовка до захисту.	
13	Подання роботи на рецензію.	
14	Подання роботи з відгуком наукового керівника та рецензією на кафедрі.	
15	Захист.	

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок заяви про затвердження теми магістерської роботи

Завідувачу кафедри психології
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
професору (доценту)

прізвище, ім'я, по-батькові

студента (ки) ____ курсу психологічного
відділення філософського факультету
стаціонарної (заочної) форми навчання

прізвище, ім'я, по-батькові

Заява

Прошу затвердити тему моєї магістерської роботи
_____ і призначити науковим
керівником (посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали
викладача).

Дата

Підпис

Мета як запланований результат відображає спрямованість досліджень і за змістом відповідає темі роботи. Формулюючи мету, не слід писати “Вивчення...”, “Дослідження...”, оскільки ці слова відповідають засобу досягнення мети, а не самій меті.

Завдання дослідження мають включати як теоретичний, так і практичний аспекти роботи, мають чітко показувати що має бути зроблене (які теоретичні аспекти проаналізовані, які теоретичні підходи будуть порівнюватися, як будуть отримані емпіричні дані, які сталі та перемінні мають бути враховані, які способи аналізу повинні бути застосовані для опрацювання отриманих даних, які рекомендації мають бути розроблені на основі отриманих даних).

Гіпотеза дослідження – основне припущення щодо очікуваних результатів роботи.

Формулюючи гіпотези дослідження, необхідно враховувати, що:

- гіпотеза не повинна містити поняття, які теоретично або експериментально не можуть бути інтерпретовані;
- гіпотези слід формулювати як припущення;
- гіпотезу слід формулювати так, щоб можна було її перевірити, тобто дослідник повинен мати змогу розробити адекватні дослідницькі процедури.

Слід враховувати, що залежно від типу дослідження, яке проводиться в магістерській роботі (пошукове, аналітичне або експериментальне), формулюють і гіпотези різного типу: структурно-описову, функціонально-описову або пояснювальну.

Для перевірки гіпотези студент розробляє і описує конкретну процедуру і техніку дослідження, що, у свою чергу, включає визначення методів дослідження і обробки результатів.

Смислова точність і лаконічність є головними вимогами до формулювання мети, гіпотези, об'єкта та предмета дослідження. Слід пам'ятати, що назва теми повинна відповідати меті роботи, містити в собі предмет і вказувати на мету роботи.

Теоретична основа – основні теоретичні положення, які лягли в теоретико-методологічну основу магістерської роботи.

Комплекс методів для проведення дослідження – перелік методів і методик, застосованих у дослідженні.

Усі дослідницькі методи можна розділити на: *теоретичні методи* та *методи збору емпіричної інформації* (спостереження, експеримент, опитування, аналіз продуктів людської діяльності тощо). Від цих двох груп наукових методів слід відрізнити *методи обробки*

наукових даних (якісні і кількісні, серед останніх – спеціальні методи математичної статистики).

Обґрунтований вибір методів спирається перш за все на розуміння специфіки об'єкту і предмету дослідження, а ось вже конкретні методики визначаються поставленими задачами і умовами проведення дослідження. Обґрунтування вибору методів дослідження наводиться в програмі дослідження.

Коротка характеристика групи (вибірки) досліджуваних – опис кількості досліджених осіб та інших важливих для дослідження особливостей. У разі проведення дослідження на репрезентативній вибірці слід подати розрахунки вибірки та її обґрунтування.

1.4.4. Основна частина магістерської роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формують висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дозволяє систематизувати загальні висновки та вивільнити їх від загальних подробиць.

В розділах основної частини подають:

- ✓ огляд літератури з досліджуваної проблеми;
- ✓ виклад методологічного підходу;
- ✓ опис основних методів досліджень і організації та ходу експерименту;
- ✓ опис результатів досліджень;
- ✓ аналіз результатів.

Основна частина магістерської роботи складається з *теоретичної* та *практичної* складових наукового дослідження, викладених у кількох розділах.

Зокрема у першому розділі *теоретичної частини* роботи подають *огляд літератури* (до 20-30% обсягу роботи) із досліджуваної проблеми та теоретичні міркування автора магістерської роботи. Заголовок цього розділу повинен змістовно відображати сутність проблеми, яка розглядається в магістерській роботі. Дотримуючись принципів послідовного та цілісного викладу наукових матеріалів, слід стисло й лаконічно висвітлити ступінь розкриття проблеми в сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі, зазначивши ті питання чи аспекти проблеми, які слід вивчити. Аналізуючи літературні дані, слід розглянути різні погляди на проблему та висловити власне ставлення до тих чи інших положень. Дотримуючись принципів наукової етики, необхідно

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Головин Н. А.* Методическое пособие по выполнению курсовых и магистерских работ по социологии. – СПб.: СПбГУ, 1996. – 37 с.
2. Довідник здобувача наукового ступеня. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / Упорядник Ю. І. Цеков. – К.: Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, 2000. – 64 с.
3. *Корнилова Т. В.* Оформление дипломных работ по психологии: Методические указания. – М., 1999. – 26 с.
4. *Лапишина В. Л.* Методичні рекомендації з написання курсових та дипломних робіт для курсантів (слухачів) II-V курсів соціально-психологічного факультету. – Х., Університет внутрішніх справ, 1996. – 19 с.
5. Методические указания по написанию курсовых и дипломных работ для всех видов обучения студентов факультета психологии ХНУ / сост. И. М. Мельник. – Харьков, 2004. – 30 с.
6. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: Методичні поради / автор-упорядник Л. А. Пономаренко – К.: Ред. “Бюлетеня ВАК”, 1999. – 80 с.

результатів, їх значення та критичного аналізу питань, які не вдалося в'яснити і які, на думку автора, мають визначати керунок подальших майбутніх досліджень.

У *завершальній* частині підводять підсумки, лаконічно формулюючи основні результати дослідження і висновки.

Список використаних джерел розміщують у кінці статті з нової сторінки. Згідно АРА стилю, дотримуються таких правил при оформленні літературних джерел:

Battjes, R., Leukefeld, C. and Pickens, R. (1992) Age at first injection and HIV risk among intravenous drug users, *American Journal of Drug and Alcohol Abuse* 18, 3, 263-73. (стаття журналу)

Rieson, A. H. (1966). *Sensory deprivation*. In E. Stellar & J. M. Sprague (Eds.), *Progress in physiological psychology* (Vol. 1, pp. Xxx-xxx). New York: Academic Press. (розділ книги)

Hall, S. & du Gay, P. (eds) (1996) *Questions of Cultural Identity*. London: Sage. (книга)

перевірити відповідність посилань і цитувань. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно доцільності проведення досліджень у цій галузі.

У другому розділі теоретичної частини, як правило, обґрунтовують вибір напрямку досліджень, розробляють загальну методологічну базу проведення дослідження.

У розділах *практичної частини* дослідження описують власне емпіричні чи експериментальні дослідження та їх результати. Подають детальний опис досліджуваної групи чи вибірки, методик дослідження та окремих методів, які застосовувалися у процесі роботи, а також експерименту і описують етапи експерименту та їхню послідовність.

Опис групи досліджуваних висвітлює головні їх характеристики (стать, вік, освіта, соціальний стан, стан здоров'я та інші, важливі для виокремлення саме такої групи параметри; досліджувана група має бути якомога одноріднішою).

Осіб, які брали участь у дослідженні, називають “досліджувані”: неприпустимо називати їх “піддослідними”!

Конфіденційність даних про стан психічного здоров'я особи гарантується ст. 6 Закону України про психіатричну допомогу*, згідно з якою “медичні працівники, інші фахівці, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, та особи, яким у зв'язку з навчанням... стало відомо... про стан психічного здоров'я особи, її приватне життя, не можуть розголошувати ці відомості... Право на одержання і використання конфіденційних відомостей про стан психічного здоров'я особи... має сама особа. За усвідомленою згодою особи або її законного представника відомості про стан психічного здоров'я цієї особи... можуть передаватися іншим особам лише в інтересах особи... проведення обстеження та лікування чи захисту її прав і законних інтересів, для здійснення наукових досліджень, публікацій в науковій літературі, використання у навчальному процесі. ...Забороняється вимагати відомості про стан психічного здоров'я особи та про надання їй психіатричної допомоги”.

N.B! У процесі проведення психологічних досліджень і написання наукової дослідної роботи слід чітко дотримуватися етичності та конфіденційності як провідних стрижневих принципів психологічного дослідження. Категорично неприпустимо називати прізвища досліджуваних осіб під час обговорення результатів чи наводити їх у

* Закон України про психіатричну допомогу. – “Сфера”, 2000. – 50 с.

таблицях із результатами досліджень, а також подавати будь-яку інформацію, на підставі якої можна ідентифікувати досліджуваних.

Опис процесу дослідження повинен бути інформативним щодо особливостей побудови дослідження, застосовуваних методик та послідовності їх подання, умов, за яких проводилося дослідження. Опис потенційно містить інформацію про можливі чинники впливу на процес і результати дослідження. Загальновідомі методики не потребують детального опису, а методики, адаптацію яких здійснює автор магістерської роботи, анкети, опитувальники для бесід чи інтерв'ю подають у додатках.

Результати досліджень наводять у зведених таблицях. Ці таблиці слід подати у додатках. Студент має бути готовий показати заповнені бланки опитування із результатами власного дослідження на вимогу наукового керівника чи комісії. Таблиці мають бути зрозумілими читачам, назви змінних в таблицях слід вказувати так, щоб читач міг розуміти, про що йдеться: уявіть собі, з яким задоволенням Ви б розбиралися в кореляційних зв'язках змінних A1, Var12, FG-FG та ЯЩ, чи виявили б, що рівень ГАВ достовірно вищий, аніж рівень МЯУ. Детальний опис інформації, яку подано в такій таблиці (позначення змінних та методик, за допомогою яких було отримано ці показники), дає можливість навіть через кілька років, у разі потреби, використати результати власних досліджень у своїй подальшій роботі. Таблиці заповнюються із застосуванням комп'ютерних програм Excel, SPSS тощо.

Основна частина роботи – це *аналіз* отриманих у процесі дослідження результатів.

Недостатня увага до цієї частини магістерської роботи є типовою помилкою. Це може бути зумовлено відсутністю часу внаслідок неоптимальної організації роботи з виконання магістерських робіт і нерозумінням суті магістерської роботи. Саме організація дослідження, методологічна його розробка й аналіз отриманих даних відображають здатність оперувати теоретичними знаннями, застосовувати їх на практиці та робити самостійний аналіз.

Емпіричні матеріали, зібрані автором магістерської роботи, подають у звідній таблиці в додатках.

Аналіз отриманих результатів виконують із застосуванням методів статистичного опрацювання результатів, які обирають згідно з метою, завданнями і специфікою дослідження. Якщо неможливо застосувати засоби статистики, виконують змістовний аналіз даних. Адекватність застосованих методів статистичного аналізу відображає

Основна частина складається із наступних секцій: вступ (Introduction), метод (Method), результати (Results), дискусія (Discussion), підсумки (Conclusion), список використаних джерел (References).

Резюме

У вступі подається інформація про специфіку даної проблеми та ступінь її вивчення, конкретизується, що є предметом дослідження, який стан попередніх наукових вивчень даного питання, на які теоретичні засади опирається дане дослідження.

У підрозділі метод детально описують модель проведеного дослідження: *характеристика досліджуваної групи, методологія та методики, процедури і обладнання*, застосовані у дослідженні.

Характеристика досліджуваної групи містить інформацію про те, хто брав участь у дослідженні, яку кількість осіб було досліджено, якими критеріями керувався автор при формуванні досліджуваної групи, наводяться демографічні характеристики досліджуваної групи.

Опис застосованих *методик* окрім переліку містить інформацію про психометричні властивості методик, особливо у разі застосування не часто використовуваних методик. У випадку застосування оригінальних чи власних опитувальників необхідно детально описати питання та структурні блоки, щоб було зрозумілим спрямованість дослідження.

Особливо важливим є ретельний і детальний опис *процедури* експериментального дослідження: обов'язково наводять інструкції учасникам дослідження, принципи формування груп та специфічні особливості експерименту. Зазвичай, обговорюють умови забезпечення та дотримання етичних принципів у процесі проведення експерименту.

Підрозділ *результати* містить результат дослідження та дані їх статистичної обробки. Коротко описуються основні статистичні методи, які було застосовано при аналізі. Детально розглядаються хіба що екзотичні або ж нові тести та методи обробки. Основні результати подаються за допомогою таблиць та діаграм. Обов'язковим елементом при обговоренні результатів є подання інформації щодо статистичної достовірності.

Дискусія присвячується власне обговоренню результатів і їх психологічному аналізу. Один варіант початку дискусії – згадування власних наукових гіпотез чи питань, вивченню яких було присвячене дослідження, розгляд значення проведених досліджень та їх результати для вивчення порушеної проблеми. Дискусійна частина поєднує концепт

Зазвичай, наукова стаття містить також резюме. Резюме – короткий (400–600 знаків комп'ютерного набору), лаконічний виклад суті того, що розглянуто в статті. Наприкінці резюме подають ключові слова (здебільшого, три – п'ять слів), які відображають основні поняття, розглянуті у статті.

Ще однією формою публікацій є *тези*. У формі тез зазвичай публікують матеріали конференцій. Обсяг тез визначають видавці та організатори конференцій. Здебільшого це 1000–2000 знаків. Тези – короткий, стислий і лаконічний опис того, про що йдеться у доповіді; насамперед відображають те, що дослідив та виявив автор. Тези також містять ключові слова.

Організатори видання зазначають вимоги до публікацій та супровідної документації. Супровідна документація (для студентських робіт) може стосуватися рекомендації наукового керівника та/або рекомендації кафедри опублікувати статтю чи тези. Треба чітко дотримуватися вимог оформлення публікацій і супровідної документації та визначених термінів подання матеріалів для публікування.

Більшість зарубіжних наукових видань притримуються у своїх вимогах до публікацій єдиних вимог, сформульованих Американською Психологічною Асоціацією (American Psychological Association APA)¹.

Ці вимоги щодо структури наукової праці є єдиними для всіх наукових публікацій. Дотримання вимог є обов'язковою умовою для опублікування наукових праць та статей.

Загалом, у статті можна виокремити три структурні частини: титульна частина, основна частина, додатки.

Титульна частина включає: назву статті, ім'я автора, установу, в якій працює автор, контактні адреси: поштову та електронну, резюме (Abstract). Якщо робота виконана згідно програми дослідницького гранту, обов'язково вказують назву та номер гранту та/або інформацію про спонсорів.

Резюме містить стислу (100-200 слів) інформацію про зміст статті: проблему, вивченню якої присвячена публікація, застосовані методи дослідження і отриманий результат.

¹ підрозділ написаний за матеріалами рекомендацій APA, викладених в Austin J. Calderon R. Writing in APA Style. Why and How. // Leong, F.T.L. & Austin, J.T. (1996). The psychology researchers handbook. A guide for graduate studies and research assistants. Tromsøe Oslo: Sage.

рівень теоретико-методологічної підготовки магістранта.

В аналітичній частині роботи порівнюють отримані результати із аналогічними літературними даними й аналізують збіги і відмінності або негативні результати, оцінюючи чи, вдалося виконати завдання дослідження і досягнути мети і наскільки підтвердилися гіпотези.

Кожен розділ необхідно завершити короткими висновками.

1.4.5. Висновки (заключну частину роботи називають “Висновки” або “Висновки та рекомендації”; обсяг 3-6 стор.). У Висновках коротко описують результати, отримані у процесі роботи, наводять головні наукові та практичні результати досліджень, аргументуючи кількісними та якісними показниками, зазначають, наскільки підтвердилася гіпотеза. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження й виконання конкретних поставлених завдань. Доцільно висловити власне бачення подальших перспектив дослідження проблеми.

1.4.6. Список використаних джерел (або Література) подають за алфавітним принципом: український алфавіт береться за основу для подання літератури, написаної кирилицею, англійський – для літератури латинських абеток. Список повинен містити 40-50 найменувань (монографії, статті, збірники тощо).

У тексті посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [5] чи [35; 123]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [123, С.24]. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено у додатку Д.

1.4.7. Додатки магістерської роботи містять:

- ✓ інструкції та методики, застосовані в процесі виконання роботи;
- ✓ результати досліджень (у зведених таблицях);
- ✓ таблиці проміжних цифрових даних тощо;
- ✓ ілюстрації.

1.4.8. В електронному та паперовому варіанті подають загальну характеристику магістерської роботи для бази даних магістерських робіт (див. дод. Е):

1. Прізвище, ім'я, по-батькові автора;
2. Тема магістерської роботи;

3. Науковий керівник;
4. Об'єкт дослідження;
5. Предмет дослідження;
6. Завдання дослідження;
7. Гіпотези дослідження;
8. Методологічна основа та методи дослідження;
9. Коротка характеристика досліджуваних;
10. Короткий опис результатів дослідження;
11. Короткі висновки;
12. Кількість літературних джерел.

Обсяг загальної характеристики 1-2 сторінки; кегль 12 pt через 1 інтервал; поля: верхнє, нижнє, праве по 2 см, лїве – 3,5 см.

Розділ 4 ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ

Результати наукових досліджень можуть бути опубліковані у збірниках наукових праць, наукових і науково-практичних журналах, збірниках матеріалів конференцій. Існують вимоги до написання статей та підготовки їх до публікування. Періодичні видання здебільшого публікують для авторів свої вимоги до структури й особливостей оформлення статей. Проте є загальні вимоги, які визначають структуру публікації.

Структура статті, загалом, аналогічна структурі магістерської роботи. План-схема статті, яка містить результати *емпіричних досліджень*, обсягом 7-10 машинописних сторінок, складається із вступу, короткого огляду останніх досліджень, постановки цілей та завдань статті, викладу основної частини, підсумків (завершення) та списку використаних джерел.

У *вступі* порушується проблема та коротко висвітлюється її актуальність (6-10 рядків). В *огляді досліджень* цієї проблеми (близько 1/3 сторінки) розглядається, здебільшого, останні дані літератури, увага зосереджується на недосліджених або ж суперечливих аспектах. Формуючи *мету* статті, зазначають, що саме досліджується і з якою метою (*постановка завдання*) (5-10 рядків). *Основний виклад* матеріалу (5-6 сторінок) — опис методики дослідження, отриманих результатів та їхній аналіз. Аналітичність основної частини зростає завдяки поданню інформації у формі таблиць, графіків і діаграм. На *завершенні* наводяться висновки, можуть бути коротко зазначені перспективи подальших досліджень цієї проблеми. У *списку використаних джерел* подають лише ті, на які є посилання у статті. Список оформляють в алфавітному порядку або порядку подання в тексті.

Дещо іншу структуру мають статті, присвячені *огляду літератури* з певної проблеми. Структура оглядової статті складається із вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел.

У *вступі* висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, її соціально-економічне та наукове значення. *Основна частина* охоплює огляд літератури, де у формі полеміки розглядаються різні погляди на цю проблему та дискутуються результати досліджень, відомі з літератури. *Закінчення* статті у формі висновків формулює головні проблемні питання досліджуваної теми та можливі напрями і методи її вивчення. *Список джерел статті* оформляють аналогічно Списку літератури до магістерської роботи.

- мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу – до 10;
- правильність та акуратність оформлення магістерської роботи та оформлення бібліографії – до 10;
- доповідь на захисті – до 20;
- використання на захисті засобів унаочнення – до 10.

Оцінка магістерської роботи, яка виставляється як державний іспит, виводиться за загальною сумою балів:

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка ECTS та визначення	Кількість балів від 1 до 100	Оцінка за традиційною п'ятибальною системою	
A – відмінно	90 – 100	Відмінно	5
B – дуже добре	81 – 89	Добре	4
C – добре	71 – 80		
D – задовільно	61 – 70	Задовільно	3
E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	51 – 60		
F _X – незадовільно	26 – 50	Незадовільно	2
F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	0 – 25		

F_X означає: “незадовільно” – необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання;

F означає: “незадовільно” – необхідна значна подальша робота; з такою оцінкою студент відраховується після незадовільної відповіді на комісії.

Розділ 2 ЯК ОФОРМИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

2.1. Загальні вимоги до магістерської роботи

Оскільки магістерська робота є науковим дослідженням, мовне оформлення тексту повинне відповідати головним вимогам наукового викладу. Для наукового тексту притаманний формально-логічний спосіб викладення матеріалу, смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Об'єктивність викладу матеріалу забезпечується також і вказівками на джерело повідомлення чи певної думки. У процесі мовного оформлення слід дотримуватися смислової точності та ясності викладу як провідних умов науковості інформації [2].

Структура роботи повинна відповідати її змісту: виділення розділів, підрозділів, пунктів спрямоване на висвітлення головної ідеї і підпорядковане внутрішній логіці роботи. Слід стежити, щоб стрижнева ідея роботи не губилася десь у хащах розділів та підрозділів, а її головна думка червоною ниткою проходила через увесь текст.

У сучасній науковій літературі особливий стиль викладення матеріалу змінюється на безособовий: займенник “Я” не вживається, а займенник “ми” поступово виходить із ужитку. Безособовий стиль полягає у таких формулюваннях: “Можна вважати..., виявлено..., доведено..., розроблений комплексний підхід...”. Не рекомендується вживати слова та вислови, які не відповідають науковому стилю мовлення, зокрема “очевидно”, “загальновідомо” [1].

У магістерській роботі можна використовувати лише загальноприйняті скорочення. Якщо в роботі вжито маловідомі скорочення чи символи, то їхній перелік слід подати окремим списком. “Список скорочень слів і термінів” друкують двома колонками: у лівій колонці в алфавітному порядку скорочення, у правій – їх розшифровку; його розміщують перед Вступом.

Під час виконання магістерської роботи слід дотримуватися таких вимог:

- чіткість побудови та викладу матеріалу;
- логічна послідовність;
- переконливість і достатність аргументації;
- лаконічність і точність визначень та формулювань;
- конкретність результатів дослідження;
- адекватні засоби опрацювання даних (математична статистика, якісний аналіз);

- обґрунтованість висновків та рекомендацій;
- наявність таблиць результатів обстеження досліджуваних.

2.2. Загальні вимоги до оформлення магістерської роботи

Магістерську роботу друкують з одного боку аркуша білого паперу.

Обсяг роботи: 60-70 сторінок комп'ютерного набору (14 шрифтом через 1,5 інтервалу). Поля: праве – 10 мм, ліве – 30 мм, верхнє та нижнє – 25 мм; абзацний відступ – 125 мм. Список літератури і додатки в обсяг роботи не враховуються.

Робота обов'язково повинна містити власне **емпіричне** дослідження автора.

Співвідношення теоретичної і практичної частини: 40% тексту повинна становити теоретична частина, 60% – опис емпіричного дослідження.

Джерела: 45-50 позицій, серед них мінімум 3 – іноземними мовами.

Методики: мінімальна кількість – 4 (вони повинні містити щонайменше 12 шкал).

Досліджувані: за умови групового дослідження – 80-90 осіб, за умови індивідуального – 50-60 осіб. За неможливості зібрати належний обсяг даних питання про зменшення групи досліджуваних вирішується на засіданні кафедри.

Обов'язкове використання методів статистичної обробки емпіричних даних.

На захист магістерської роботи магістрант обов'язково має представити протоколи емпіричного дослідження (бланки опитувальників, заповнені досліджуваними тощо).

2.3. Правила оформлення тексту

Титульний аркуш залічують до загальної нумерації сторінок; номер сторінки на титульному аркуші не зазначають.

Сторінки нумерують у верхньому правому кутку аркуша. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, рисунків подають цифрами без знака №.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Назви розділів друкують великими буквами жирним шрифтом посередині рядка, крапку після номера розділу і назви розділу не ставлять.

3.3. Критерії оцінювання магістерської роботи

1. Уміння порушити проблему й обґрунтувати її актуальність.
2. Рівень опрацювання теми, повнота її розкриття.
3. Повнота аналізу літературних джерел.
4. Методологічна грамотність.
5. Адекватність застосованих методів дослідження.
6. Адекватність досліджуваної групи меті дослідження.
7. Адекватність застосування статистичних методів опрацювання даних.
8. Якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів дослідження.
9. Відповідність висновків гіпотезі та меті дослідження, коректність висновків.
10. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу.
11. Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу; коректність цитувань, оформлення бібліографії.
12. Правильність та акуратність оформлення магістерської роботи.
13. Доповідь на захисті, її відповідність виконаній роботі; інформативність отриманих результатів; культура мовлення.
14. Використання під час захисту засобів унаочнення та якість їх виконання.
15. Вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

Оцінка магістерської роботи виводиться на підставі підсумування балів, виставлених членами ДЕК на захисті магістерської роботи. Кожен з оцінюваних аспектів має певну максимально можливу кількість балів:

- уміння поставити проблему та обґрунтувати її актуальність; рівень опрацювання теми, повнота її розкриття; повнота аналізу літературних джерел; методологічна грамотність, адекватність застосованих методів дослідження; валідність досліджуваної вибірки; якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів дослідження; відповідність висновків гіпотезі та меті досліджень; коректність висновків; творчий підхід; самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу – до 50;

- ✓ оголошення відгуку керівника про роботу студента;
- ✓ оголошення рецензії;
- ✓ відповіді студента на зауваження рецензента;
- ✓ виступи присутніх на захисті;
- ✓ завершальне слово студента.

Виступ складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та висновкам магістерської роботи. У вступі доповіді висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, формулюють об'єкт, предмет, гіпотези та завдання дослідження. Основна частина, передусім, розкриває суть, методологію й особливості організації та проведення емпіричного дослідження та містить аналіз отриманих результатів із демонстрацією кількісних та якісних показників з метою обґрунтування достовірності тверджень. У висновках наводяться головні результати дослідження і визначається теоретичне і практичне значення отриманих результатів та можливі перспективи подальших досліджень.

Магістрант має можливість заздалегідь ознайомитися з зауваженнями рецензента, отже зобов'язаний підготувати відповіді на подані рецензентом зауваження. Слід пам'ятати, що оцінку виставляє державна комісія на підставі публічного захисту, отож відповіді на зауваження рецензента мають велике значення: успіх захисту значною мірою залежить від того, наскільки правильно і ґрунтовно студент дискутує з рецензентом і відповідає на питання членів державної комісії та присутніх. Відповіді на зауваження рецензента є публічним виявом знання досліджуваної проблеми, володіння матеріалом, здатності вести наукову дискусію. З огляду на те, що магістрант має можливість завчасно підготувати відповіді на зауваження, цей етап захисту є дуже важливий і суттєво впливає на оцінку магістерської роботи.

У відповідях на зауваження рецензента та питання, які задаються після доповіді, бажано уникати двох крайностей: 1) зайвої стислості і категоричності та 2) зайвої багатослівності. Зайва стислість та категоричність часто справляє враження “втєчі” від відповіді на питання і свідчить про невміння вести наукову полеміку та дискусію. Аналогічне враження справляє і надмірна балакучість.

Культура мовлення та дотримання регламенту є обов'язковим елементом культури й етики наукових повідомлень.

Бажано ознайомитися з приміщенням напередодні захисту, продумати як краще забезпечити унаочнення. Якщо це можливо, доцільно відвідати заздалегідь захист інших студентів.

Наприклад:

Розділ 1

НАЗВА РОЗДІЛУ

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ як назви складових частин роботи друкують посередині рядка, не нумерують, крапку в кінці назви не ставлять.

Заголовки і підзаголовки виділяють від основного тексту зверху і знизу трьома інтервалами. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, наприклад, перший підрозділ другого розділу.

Наприклад:

2.1. Назва підрозділу

Після номера підрозділу ставлять крапку; назву підрозділу друкують у тому самому рядку; у кінці назви підрозділу крапку не ставлять. Назви підрозділів друкують посередині рядка.

Підрозділ може містити пункти. Нумерація пунктів аналогічна до нумерації підрозділів, наприклад, другий пункт третього підрозділу першого розділу.

Наприклад:

1.3.2. Назва підрозділу

Нумерацію і заголовки пунктів друкують у рядку основного тексту з абзацного відступу.

2.4. Правила оформлення таблиць

Таблиці використовують для подання цифрового матеріалу або іншої інформації.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих в додатках) в межах розділу або наскрізно по всій роботі. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2.” (друга таблиця першого розділу або порядкового номера у випадку наскрізної нумерації).

Таблицю розташовують безпосередньо після тексту, в якому йдеться про таблицю або про наведені у ній дані чи на наступній сторінці. Якщо у тексті посилаються на дані таблиці, то в логічно зручному місці в круглих дужках зазначають (Табл. 1.1.) або записують “...як це видно з Табл.1.1.”.

Назву таблиці друкують симетрично до тексту над таблицею; назву не підкреслюють; крапку в кінці не ставлять.

Наприклад:

Таблиця 1.1.

Назва таблиці		Заголовки граф		
Заголовок	Підзаголовки граф	Підзаголовки граф	Підзаголовки граф	

Приклад подання результатів досліджень наведено в Табл.1.1. (коефіцієнти кореляції наводять із точністю до трьох знаків після коми) вербального тексту – у Табл.1.2.

Таблиця 1.1.

Коефіцієнти кореляції
рівнів адаптивності (Ад) і самоефективності (СЕ)
у досліджуваних групах

	Загальна група		Студенти		Хворі		Школярі	
	Ад	СЕ	Ад	СЕ	Ад	СЕ	Ад	СЕ
Ад	1,000	0,531	1,000	0,530	1,000	0,550	1,000	0,542
Самоприйняття	0,759	0,486	0,750	0,653	0,592	0,273	0,818	0,592
Прийняття інших	0,546	0,157	0,514	0,164	0,503	0,275	0,456	0,050
Емоційний комфорт	-0,124	-0,066	0,870	0,340	-0,018	-0,023	-0,451	-0,315
Інтернальність	0,858	0,452	0,774	0,182	0,847	0,450	0,910	0,589

Таблиця 1.2.

Розташування первинних і вторинних полів аналізаторів

Вид аналізатора	Первинне поле	Вторинне поле
Зоровий	17	18,19
Слуховий	41	42, 22
Шкірно-кінестетичний	3	1, 2, частково 5
Моторний	4	6, 8

Підготовка до захисту магістерської роботи полягає у виготовленні засобів для унаочнення основних результатів досліджень і готуванні доповіді виступу.

Рекомендується у процесі виступу використовувати заздалегідь підготовлені *мультимедійні презентації*.

Вимоги до презентацій

Презентація виступу на захисті магістерської роботи зазвичай не повинна перевищувати 20 слайдів, але краще вкласти матеріал у 15-16 слайдів (максимум 2 слайди на хвилину промови). Тло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами, які містить програма. Бажано, щоб кольори схем, діаграм, малюнків були яскравішими за тло, а отже краще використовувати світле тло з невеликою кількістю декоративних елементів. Ефекти анімації мають допомагати сприйманню інформації, а не бути самоціллю і не відволікати увагу слухачів від змісту презентації. Бажано не використовувати складних прописних шрифтів, розмір шрифтів має бути не менше, ніж 20-22 pt. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 12-15 строчок тексту.

Презентація виступу повинна містити:

- короткий теоретичний вступ (вказати хто займався досліджуваною проблемою і які підходи вироблені) (1-2 слайди);
- мета та гіпотези дослідження (1 слайд);
- методи та методики дослідження (1 слайд);
- опис змінних і сталих (1-2 слайди);
- опис результатів дослідження (10-12 слайдів);
- висновки та рекомендації (1-2 слайди).

Класичні помилки презентації:

- забагато матеріалу на слайді;
- забагато слайдів;
- дуже швидко йдуть слайди;
- малий шрифт;
- надмірне “декорування”;
- тло слайду (шаблон) зливається з текстом або надміру яскравий, відволікає увагу;
- невиправдане використання ефектів анімації;
- виступаючий говорить до екрану.

3.2. Захист магістерської роботи складається з таких частин:

- ✓ виступ студента;
- ✓ відповіді на поставлені запитання;

Розділ 3

ЯК ЗАХИСТИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

3.1. Підготовка до захисту

Підготовка до захисту та захист є логічним завершенням виконання магістерської роботи.

Остаточний варіант роботи написаної і відповідно оформленої магістерської роботи подається на кафедру у визначений термін. Керівник з'ясовує ступінь готовності роботи, відповідність її вимогам і рекомендує допустити до захисту.

Робота не допускається до захисту і не зараховується у разі виявлення плагіату чи фальсифікації результатів дослідження.

Магістерська робота подається на рецензування визначеному кафедрі рецензентові. У **рецензії** зазначають позитивні та негативні аспекти магістерської роботи:

- вміння порушити проблему й обґрунтувати її актуальність;
- логічну послідовність викладу матеріалу;
- розуміння автором проблеми;
- повноту аналізу літератури (вітчизняної та зарубіжної);
- конкретні зауваження (якщо такі виникають у рецензента) щодо недостатньої обґрунтованості тверджень, висновків, адекватності застосованих методик, обраних методів опрацювання результатів, коректності та обґрунтованості формулювань та висновків;
- самостійність і оригінальність осмислення матеріалу;
- мовне оформлення та стиль роботи;
- коректність цитувань і технічне оформлення [1].

Рецензія містить рекомендації щодо оцінки роботи.

Оцінку за магістерську роботу виставляють на підставі рекомендованої рецензентом оцінки, доповіді магістранта та відповідей на запитання на захисті роботи.

Не пізніше ніж за два дні до захисту студент подає магістерську роботу, рецензію рецензента та відгук наукового керівника секретареві державної екзаменаційної комісії (ДЕК). Магістерську роботу студент захищає прилюдно на засіданні (ДЕК) у присутності керівника, рецензента, студентів та всіх, хто бажає бути присутнім на захисті.

У випадку невиконання всіх вимог чи несвоєчасного подання магістерської роботи на кафедру студент не допускається до захисту.

2.5. Правила подання ілюстрацій

Ілюстрації (схеми, креслення, діаграми, графіки, фотографії, рисунки) повинні відповідати тексту, а текст – ілюстраціям. Діаграми та графіки застосовують для унаочнення результатів статистичного опрацювання даних, одержаних у процесі дослідження.

Ілюстрації позначаються словом “Рис.”, нумеруються послідовно наскрізно по всій роботі. Номер ілюстрації при нумерації в межах розділу повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу).

Підпис ілюстрації має чотири основних елементи:

- скорочене слово рисунок – “Рис.”;
- порядковий номер ілюстрації – арабськими цифрами без знака № – “Рис. 1.1.”;
- назву ілюстрації;
- експлікацію, яка пояснює значення цифр і позначень на ілюстрації.

Приклад подання діаграми:

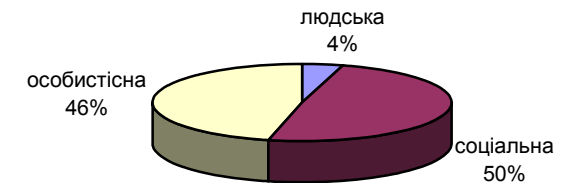

Рис. 1.1. Структура ідентичностей студентської молоді

Посилання на ілюстрації оформляють аналогічно до посилань на таблиці.

2.6. Оформлення додатків

Додатки є продовженням магістерської роботи. Кожен додаток починається з нової сторінки. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ь (єдиний додаток позначають як “Додаток А”). Додатки можуть бути поділені на окремі розділи: “Додаток А.3”, “Додаток А.3.1” (або цифрами).

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої прописної друкується слово “Додаток ____”. В наступному рядку малими літерами (з першої прописної) посередині рядка друкується заголовок додатка.

Додатки мають спільну нумерацію з рештою сторінок роботи. Їх нумерують, як і сторінки роботи – у верхньому правому кутку.

2.7. Загальні правила посилання на використані джерела*

Посилаючись на літературні джерела, інформацію з яких використано у магістерській роботі, слід дотримуватися таких правил.

У разі посилання в магістерській роботі на наукові праці, ініціали їхніх авторів пишуть перед прізвищем; у бібліографічному описі на першому місці ставлять прізвище, а потім – ініціали.

Використовуючи матеріали і відомості з монографій, також слід зазначити номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела, на яке зроблено посилання. Посилання в тексті на джерела варто зазначити порядковим номером за переліком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, “...у роботах [1–7]...”. Допускається наводити посилання на джерела у виносках, номер посилань має відповідати його бібліографічному описові за переліком посилань (наприклад, посилання на джерело у назві цього підрозділу). Посилання подають у квадратних дужках, наприклад [24].

Цитуючи, слід вказати джерело, з якого взято цитату, і точно зазначити сторінку. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати треба починати і закінчувати лапками і наводити в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зберігаючи авторське написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці);

в) кожна цитата обов’язково супроводжується посиланням на джерело (наприклад, [4, 35]).

* Цей підрозділ написано на підставі вимог, прийнятих у Львівському національному університеті імені Івана Франка: Стандарт університету: Бібліографічний опис у списку використаних джерел. Загальні вимоги і правила складання. – Львів, 2002 [Цит. 2003, 5 жовтня]. – Доступний з: <<http://www.franko.lviv.ua/general/aboutu.html>>.

Список використаних джерел оформляють відповідно до існуючих вимог та подають після Висновків.

Список використаних джерел можна розміщувати у порядку посилань у тексті або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків.

Після інформації про автора та назви джерела подають інформацію про те, де, хто і коли видав книгу. Скорочено подають назви столиць та інших великих міст (наприклад, “Львів”, “Харків”, проте “К.”, “М.”, “СПб”, “N.Y.”), зазначають назву видавництва коротко, без лапок, опускаючи слово “видавництво” (наприклад, К.: Основи, Львів: Просвіта, Вид-во Львів. ун-ту), після назви видавництва ставлять кому (,) і подають рік видання (наприклад, Львів: Каменяр, 2000), зазначають обсяг книги (наприклад, 483 с.) чи у разі бібліографічного опису статей подають сторінки, на які посилаються (наприклад, С. 34—63).

У разі посилання на джерела, опубліковані у всесвітній комп’ютерній мережі Internet (World Wide Web), слід використовувати стиль, прийнятий Міжнародною організацією стандартизації: 1) опис джерела наводять згідно із загальними вимогами; 2) у квадратних дужках вказують дату цитування ([Цит. 2001, 5 січня] – для україномовних джерел, [Cited 2000, 12 June] — для англomовних; 3) зазначають адресу сторінки: Доступний з: <<http://www.franko.lviv.ua/general/aboutu.html>> або Available from: <<http://www.uvm.edu/~ncrane/estyles/mla.html>> .

Приклади оформлення наведено у додатку Д.